



Lille budget – stor profit

Ved Bergamo Film Meeting var emnet for andet år i træk: Roger Corman! Det etablerede film-miljø opfatter ham oftest som en kyndig b-filminstruktør og pengemaskine. Andre – deriblandt den italienske presse – opfatter ham som den inkarnerede auteur, Hollywoods frelsende engel.

af Kim Foss

I perioden 5. til 12. juli 1992 løb den tiende version af Bergamo Film Meeting af stabelen i den pittoreske by nord for Milano. Festivalen gør sig, udover en diminutiv konkurrencesektion af stærkt varierende kvalitet, bemærket ved sine stort anlagte retrospektive kavalkader, hvor man i årenes løb har beskæftiget sig med alt fra de klassiske museums-emner såsom Ealing-studierne, Powell & Pressburger og James Ivory over nyere instruktører som Aki

Kaurismäki til de mere specielle fænomener som Edgar G. Ulmer og i år, for andet år i træk: Roger Corman.

Sidste år fokuserede man på instruktøren Roger Corman, mens dette år var helliget producenten Roger Corman, to størrelser der ikke altid er lige nemme at skille fra hinanden. Roger Corman er en ambivalent

størrelse. Det etablerede filmmiljø opfatter ham oftest som en kyndig b-filminstruktør og pengemaskine af kurios karakter, mens andre (deriblandt den italienske filmpresse) opfatter ham som den inkarnerede auteur og opkaster ham, i stil med de franske nouvelle vague-instruktørers tilbedelse af noir-filmen, opkaster ham til noget nær Hollywoods frelsende engel. Sandheden ligger nok et sted midt imellem, Cormans fortrukne arbejdsfelt synes at være grå-

T.v. og nedenfor: *The Cry Baby Killer* (1958) – produceret af Corman. Medv. bl. a. Jack Nicholson, Carolyn Mitchell og Harry Lauter.

zonen imellem den rene spekulation (på amerikansk 'exploitation-film') og den kritiske og politiske forhold sig til tingene.

Festivalen benyttede også lejligheden til at invitere producenten Samuel Z. Arkoff, der sammen med partneren Jim Nicholson (ingen relation til Jack Nicholson) var blandt de første til at producere Corman med selskabet American International Pictures (A.I.P.). Et frugtbart samarbejde der kom til at omfatte 33 film. A.I.P. fremkom midt i 50'erne med den magiske formel: Teenageren. I en tid hvor TV-stationerne og den tiltagende udflytning fra by til forstæder forårsagede omfattende biograf-død (i USA var der i 1950 21.000 biografer, mens tallet ti år senere var nede på 14.000) producerede A.I.P. film henvendt direkte til det købedygtigste publikum, ungdommen; film hvis hovedaktører var på publikums egen alder og talte samme sprog, mens forældre blev bandlyst på det hvide lærred. Resultatet lod ikke vente på sig og Corman og Arkoff (sammen og hver for sig) producerede et svimlende antal film, der tjente styrtende med penge og for en stor del har opnået kult-status idag. Det kunne også dårligt slå fejl; man startede, hvor det virkelig galdt, nemlig med filmens titel og art-work, som man så testede på udvalgte teenagere. Brød de sig ikke om konceptet, var der ingen grund til at spille penge på at producere filmen.

Resultatet blev uforglemmelige titler (og film) som *War of the Satellites*, *Attack of the Crab Monsters*, *The Cry Baby Killer* og *Stakeout on Dopestreet*. Rækken er lang og frydefuld. Kendetegnende for begge var de lave produktions-omkostninger, resultatet af en god kombination af snarrådighed, intuition, grundige forberedelser og hårdt arbejde.

Da Corman havde opbrugt midlerne til *The Beast with a Million Eyes* (1955), og Arkoff beklagede sig over, at der rent faktisk ikke var et sådant uhyre i filmen, måtte man være opfindsomme. Løsningen blev en gennehullet kedel fyldt med kogende vand og dækket af et hvidt klæde, voila! Godt nok havde bæstet ikke en million øjne, men hvem bekymrer sig om det, når først musikken spiller?

Kvinder med ben i næsen

Festivalen bød også på en relativt sober film om et stenalderfolks kamp for overlevelse, som Corman havde døbt *Prehistoric World* (1958). Arkoff protesterede, og troede ikke på en filmtitel, der mest passede til et udhængsskab i et museum, og i stedet blev filmen lanceret som *Teenage Caveman*.

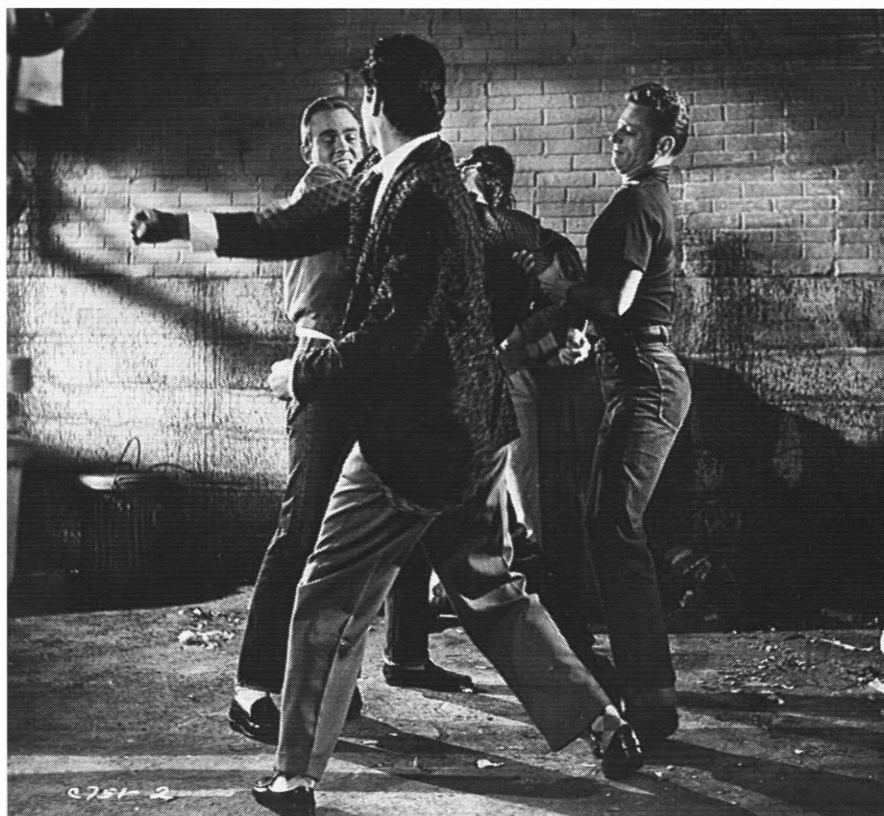
Et kort blik på titlen og en lille synopsis fra Cormans film fra 50'erne kan umiddelbart give indtryk af det rene trivia, men ikke desto mindre, er der faktisk en understrøm i disse film, et ironisk vid og en politisk holdning, der ikke er til at tage fejl af. Corman var en af de første til at præsentere kvinder med ben i næsen, og i en stor del af filmene *It Conquered the World*, *Swamp Women* og *Not of This Earth* m.fl. er det den kvindelige hovedaktør, der er på højde med situationen, og den mandlige ditto, der bliver ufrivilligt offer for sin manglende intuition og kløgt. Det er heller ikke tilfældigt, at de mange monstre og mutationer, der befolker filmene oftest er resultatet af en eller anden form for atomsprængning, plutonium-udslip eller lignende.

Heldigvis for Corman (og os) blev filmene ikke offer for den omfattende (selv)censur, der prægede USA under McCarthy. Det man var mest

bekymret over, var, hvor dybt man kunne kigge i skuespillerindernes kavalergange og filmenes budskaber forblev intakte.

I 1960 kastede Corman sig over Edgar Allan Poe, og det blev til en serie på 8 film, optaget i en meget tung stil fjernt fra de meget udfarende film fra 50'erne. Vægten var forskudt til sceneri og stemning i disse billedskønne, gotiske skrækfilm befolket af ulykkelige ægte-mænd, hjemsogte heltinder og familier i opløsning. Poes dystre forlæg var forhadet pensum hos de amerikanske skoleelever, men på det hvide lærred fungerede det fint. I modsætning til den gældende norm inden for skrækfilmene, blev karaktererne ikke præsenteret som rendyrkede helte og skurke, men snarere med en vis ambivalens, noget Cormans vigtigste skuespiller, Vincent Price, mestrede til fulde.

Parallelt med Poe-serien lykkedes det også Corman at indspille karrierens eneste 'art-film' (et begreb amerikanerne flittigt anvender, nogenlunde i stil med vort lige så odiøse smalle film) *The Intruder* (1962), der kunne ses på Filmmuseet sidste år. Det er en vellykket, socialt engageret film om racisme og bigotteri, der tilsyneladende trådte publikum lidt for nær, den spillede sig i hvert fald aldrig ind. Corman tog konsekven-





New World Pictures

Peter Fonda og Dennis Hopper for- søgte derefter at involvere Corman i en film, der skulle kombinere det bedste fra begge film, men for en gangs skyld svigtede Cormans forretningssans, og han trak sig fra hvad der skulle blive til *Easy Rider*, en af modkulturens største kassesucceser. Corman oplevede også problemer med A.I.P., hvor Jim Nicholson fik sværere og sværere ved at goutere Cormans radikalitet. Corman tog konsekvensen og dannede i 1970 sit eget selskab, New World Pictures, der snart blev USAs største uafhængige selskab. Corman ophørte også med at instruere for helt at hellige sig produktion og distribution, en skizofren forretning, der udover produktion af exploitation-film også omfattede import af udenlandske film i den tunge afdeling. Således blev Corman den første til at præsentere Bergman i en drive-in (*Hvisken og Råb*). New World Pictures blev også stedet, hvor utallige begavede filmfolk trådte deres barnesko, nærmest en alternativ filmskole efter det samme princip, der søsatte Corman egen karriere: learning by doing.

Op igennem årene har Corman været mentor og igangsætter for folk som Francis Ford Coppola, Martin Scorsese, Jack Nicholson, Jonathan Demme, Peter Bogdanovich og sågar Sylvester Stallone, der agerede i *Death Race 2000* (1975) året før den første Rocky-film. Exploitation-fil-

sen og vendte straks tilbage til exploitation-filmen, hvor han excellerede i ultra-hurtige produktioner, hvoraf den mest notoriske nok er *The Little Shop of Horrors* (1960), optaget på 2 dage med en menneskeædende plante i hovedrollen. Midt i 60'erne blev filmene atter alvorligere i takt med mod-kulturens fremblomstring og filmenes sociale engagement stod tydeligere frem. Corman var heller ikke bleg for at slå mønt af begivenhederne (exploitation-instruktørens fremmeste kvalitet), og resultatet blev en stribe sensationelle og radikale film af høj underholdningsværdi. *The Wild Angels* (1966) havde Hells Angels på rollelisten i selskab med Peter Fonda og Nancy Sinatra, og affødte en hel genre af såkaldte Biker-films, mens *The Trip* (1968) stadig står, som et af de mest autentiske forsøg på at vise LSD på celluloid (og månmænd også affødte en hel sub-genre af LSD-film). Med sin sædvanlige grundighed besluttede den da 42-årige Corman selv at tage LSD før optagelserne blev påbegyndt. Denne research resulterede i, at han spendrede 7 timer på at stirre ned i jorden. Han påstod, at han var i færd med at transmittere sine film fra hjernen og direkte ned i jorden. For at opfange disse behøvede man blot selv at gøre det samme, og således ville værkerne nå deres publikum. I

sin veloplagte selvbiografi, 'How I Made a Hundred Movies in Hollywood and Never Lost a Dime', (1990) omtaler Corman denne utopi som løsningen på alt: tænk blot hvad man kunne spare på produktions- og distributionssiden!

The Wild Angels (1966) instrueret og produceret af Corman.





Herover: *The Wild Angels*. Herunder: Roger Corman.

men har i det hele taget fungeret som et udmærket springbrædt for unge talentfulde instruktører, der ikke har kunnet læne sig op ad offentlige støttemuligheder, men dér har fået mulighed for at instruere deres første kommercielle film.

Corman afhændede New World Pictures i 1983, men fortsatte aktiviteterne med andre firmaer. Det er også blevet til en enkelt film instrueret af Corman, *Frankenstein Unbound* (1989), men ellers er det stadig produktionen der beskæftiger ham på hans egen idiosynkratiske vis. Sidste år var han i Moskva for at producere en thriller med titlen *Red Target – The Plot to Kill Gorbachow*. Fire dage før optagelserne skulle påbegyndes indtraf kuppet, og så blev hele historien skrevet om. Filmen er nu færdig-produceret som *Crisis in the Kremlin – The Last Days of the Soviet Union!*

Corman sendte også kamerahold ud for at optage urolighederne i Los Angeles tidligere i år, og er nu i færd

med at bygge et manuskript op omkring begivenhederne, og planlægger at gøre det til en underholdningsfilm med politiske undertoner. Corman er nu 66, men intet tyder på, at han agter at slække på sin filmiske guerilla-virksomhed. Samuel Z. Arkoff er 74, og også i fuld vigør.

Arkoff benyttede pressekonferencen til at vise trailere fra gamle A.I.P.-film, fortælle anekdoter og give det etablerede Hollywood en opsang. Såvel Corman som Arkoff holder spændstigt fast ved low-budget formularen, og producerer film til brøkdeler af de beløb de store selskaber smider efter deres film – og altid med profit!

Udover Cormans selvbiografi, *How I Made a Hundred Movies in Hollywood and Never Lost a Dime* (Random House, 1990), er Samuel Z. Arkoff også på vej med en selvbiografi, *Glyng Through Hollywood by the Seat of my Pants*, der skulle udkomme en gang i år.

